

FREEDIVING

SAMBA

JAKO RODEO

Pacific Cup of Freediving 2002

V prosinci roku 2001 opustil náš svět Jacques Mayol, legenda volného potápění a první pokořitel stometrové hloubky. Jako projev hluboké úcty jeho následovníků nesl největší podnik sezóny – Pacific Cup of Freediving 2002 přídomek Memorál Jacquese Mayola.

Pacific Cup

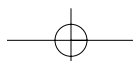
Na přelomu října a listopadu se na Havaji odehrála velická mezinárodní soutěž ve freedivingu. Tentokrát se její organizace zhostila americká větev asociace pro rozvoj apney –

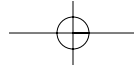
AIDA USA za podpory mládežnické organizace YMCA a mnoha dalších partnerů a sponzorů. Jelikož se tentokrát nekonalo mistrovství světa, stal se Pacifický pohár hlavní soutěží sezóny. Tomu odpovídala i účast špičkových závodníků a týmů z celého světa. Dlouho před soutěží Američané proklamovali, že jejich pohár bude největší událostí v historii freedivingu, což se do určité míry vyplnilo.

Soustředění

Zaměřili jsme na Jadran na loď jménem Sára, kterou nám poskytl Ladislav Smetana. Ovšem

druhý říjnový týden v Chorvatsku nemusí být zrovna ideální počasí pro potápění. A nebylo. Studená voda a silící vítr si vybíraly svou daň. Všichni jsme začali pocívat nachlazení, polovina z nás dokonce do té míry, že místo abychom zvyšovali výkony, nebyli jsme zanedlouho schopni ani vyrovnávat tlak a vůbec se potápět! Další dny jsme dokonce zůstali v přístavu a sledovali plachetnice, které často musely ukončit právě probíhající regatu pro potřhané plachty či dokonce zlomený stěžev. Navíc Martin Štěpánek stále nemohl namáhat bolavý kotník a potápět se s dlouhými ploutvemi jako všichni ostatní. Celou dobu používal krátké celogumové na-

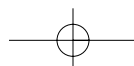
jády. Tak skončilo naše soustředění necelý týden před odletem do Pacifiku.

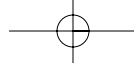
Na Havaji

Výprava se skládala ze tří závodníků bez náhradníka (Martina Štěpánka, Zdeněk Nič a Daniel Exner). A také z našeho skvělého dokumentaristy a „psychologa týmu“ v jedné osobě, Mirka Hrdého. Pro zajímavost, během našich příprav i soutěže Mirek natočil spoustu krásných záběrů, ze kterých sestřihává film o českém freedivingu. To, že Američané mají letos hodně silný tým, že Švédové zde několik dní zuřivě trénují a že Francouzi se již cítí jako vítězové, je zajímavé, ale náročná cesta a 12ti hodinový časový posun všechno přebíjejí. Musíme si pořádně odpočinout a aklimatizovat se. Ještě několik dní mám kdykoliv k dispozici bazén pro individuální trénink. Na začátku oficiálního tréninku se já s Martinem cítíme velice dobře, jen Zdeněk si stěžuje na lehké příznaky mořské nemoci. Menší problémy s krátkým lanem jako vloni se opaku-

Český tým při soustředění na Sáře

FREEDIVING

jí, to správné dostáváme až napodruhé. Zdeňk dává svých 43 m, zatím ho limituje tlak.

Z Martina ponoru je ovšem atrakce. Naši bezpečnostní potápěči nevědí, s kým mají tu čest, a podle krátkých gumových ploutví soudí, že jde o amatéra. Poměrně krátce po jeho zanoření mu jde jeden z nich naproti, zhruba v deseti metrech se chytí lana a vyhlíží. Po minutě znejistí a neví, co má dělat. Ten amatér nikde a navíc mu dochází vzduch. Začne tedy gestikulovat na druhého buddyho jako, že něco není v pořádku a že ho musí vystřídat. Vyjede na hladinu a ztropí na lodi po-

vyk, protože běžné ponory trvají okolo jedné a půl až dvou minut. Záchranní potápěči a zvědavci se na lodi hrnou nad naše lano, aby viděli, co bude dál. Martin se v pohodě a spokojený vynořuje po 3 minutách a 8 sekundách z hloubky 76 m. Sklízí všeobecný obdiv, protože tak hluboký ponor s tak zastaralými a pro freediving nevhodnými ploutvemi zavání až absurditou. Ale alespoň je jasné, že i přes zraněný kotník nebude pro Martina problém zdolat limit. Na radě jsem ještě já. Chci dát přes 50 m, jsem ovšem trochu nervózní, protože jsem to dlouho nezkoušel. Ale všechno jde bez problémů a v 50 m

mám dokonce ještě dost vzduchu, takže pokračuji. Můj analogový hloubkoměr při otočce ukazuje 53–55 m.

Hloubky

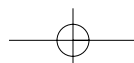
Je pravidlem, že hloubková soutěž začíná nejhlubšími ponory. To sice trochu ubírá na dramaticitě, ale je třeba se přizpůsobit podpurným potápěčům a jejich potřebám dekomprese. Limitní hloubku 70 m hlásí 7 atletů, boduje pouze 5. O největší překvapení závodu se postaral mladý Francouz Guillaume Nery, čerstvý světový rekordman v této disciplíně. Svou hloubku sice snadno zdolává, ale nemůže si při tom odpustit parádičku. Při otočce zamává na pozdrav potápěčům, ale bohužel si při tom přehmátne na laně a je bez milosti diskvalifikován. To ve francouzském táboře vyvolává přímo hysterii, protože jedinou jejich motivací je vítězství. Namísto toho zcela zbytečně nemají už po prvním ponoru šanci na umístění. Druhým nešťastníkem je Dán Stig Severinsen, který je sice ve skvělé formě pro bazénové disciplíny a vzdálenost jako taková pro něj není problém. Neovládá

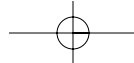
Rozhovor s Martinem Štěpánkem po úspěšném ponoru

Martin Štěpánek ukončuje statiku.

Martin Štěpánek při výstupu ze 70 metrů

Na stupních vítězů – druhé místo Švédsko, první místo Venezuela, třetí místo Japonsko

ovšem příliš techniku vyrovnávání tlaku a pod 55 m se tentokrát nedostává.

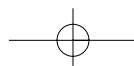
S Martinem jdu do vody 40 minut před závodním ponorem coby jeho buddy. Příprava obvykle trvá okolo půl hodiny, než se závodník dostatečně uvolní a odpoutá od světa nad hladinou. Na Martinovi se ovšem příznaky nastartovaného potápěčského reflexu začínají projevat již při iniciačním rozdýchávání. Pohyby těla, rytmus dýchání a srdeční činnosti se zpomalují. Mluvit už není vůbec třeba, pohledy a posunky zcela stačí. Navíc každého role je jasná. Martin víceméně ztrácí pojem o čase a soustředí se jen na sérii přípravných ponorů, aby jeho tělo bylo schopné se potopit do velké hloubky a dostat se zpět. Buddy hlídá čas a přesouvá závodníka k závodnímu lanu. Dvě minuty před oficiálním časem zanoření začíná postupné odpočítávání a končí jako „Official Top“. Od této chvíle se závodník do 30 sekund musí zanořit, jinak přijde diskvalifikace. Martin se zanořuje včas a i v průzračné vodě zcela mizí z dohledu. Pěknou chvíli trvá, než se zase objeví. S cedulkou 70 m v ruce. Opět sklízí zasloužený obdiv – nejkratší ploutve, nejdelší ponor.

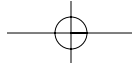
O dvě hodiny později se snažím já změnit v tuleně a Martin mi u toho asistuje. Uvolnit

se mi daří, možná až moc. Trochu ztrácím přehled o čase a limit málem nedodržím. Ale zanoření je v pohodě a příliš nervózní nejsem. Soustředím se na vyrovnávání, vztlak pomíjí, přestávám kopat, padám. Zvednu oči a ejhle, konec lana s mojí cedulkou. Rychle to otáčím, chytám se lana, trhám cedulku a hezky nazpátek. Všechno v pořádku, 53 bodů doma, mám radost. Ted' už jen aby se Zdeňkovi něco nepříhodilo. Druhý den je řada na něm. Zkušený Martin Zdeňka navádí, Mirek pod vodou filmuje jeho ponor. Zdeněk v pohodě zvládá a na kontě českého týmu přibývá dalších 42 bodů. Večer se dozvídáme, že po první disciplíně jsme na 4. místě! To není špatné, navíc statika je naší silnější zbraní.

Freedivingový svět

Na volné dny připravili američtí organizátoři zajímavý program. Jejich pozvání přijaly osobnosti jako Bob Talbot, známý fotograf, kameraman a producent. Jeho dílem je například film Zachraňte Williho nebo Delfini a kosatky. Především ale natočil velkolepý a velkoformátový IMAX film Ocean Men o životě a soupeření legend novodobého freedivingu – o Umbertovi Pelizzarim a Pipinu Ferrerasovi. Samozřejmě jsme se dozvěděli různé zajímavosti o tomto filmu,

FREEDIVING

Legenda Bob Croft vypráví...

ale především jsme Boba mohli vidět i při práci. Během závodů si fotil a natáčel spoustu věcí, přičemž si vždy bleskově vybral to nejlepší místo a úhel pro daný záběr, stejně rychle provedl operaci a pokračoval dál jako zuřivý reportér. Ke všemu na desítky metrů vycítil, když ho někdo tajně fotografoval a okamžitě se vždy zamaskoval jako sépie. Velký dojem na mě udělal další host – Američan Bob Croft. Ten v letech 1967–69 vstoupil na scénu tehdejšího freedivingu a překonal několikrát rekordy Enza Maiorky a Jacquese Mayola. Už tehdy byly na hodnotě 73 m. Moc se mi líbilo, s jakou vitalitou a zájmem vyprávěl o do-

bě svých začátků. Sloužil u námořnictva jako pracovní potápěč a později jako instruktor na cvičné ponorkové věži. Zde postupně odhaloval svoje výjimečné schopnosti, kterých si všimla i média a lékařská věda, čímž se zapsal mezi průkopníky volného potápění. Za zmínku stojí i 82letá, stále aktivní japonská lovkyně perel. Potápí se přes 60 let, potápění stále miluje a skončit s ním zdaleka nehodlá. Martin Štěpánek měl tu čest být pozván početnou japonskou skupinou na potápění s velrybami. Potápět se společně s touto legendou a ohromným kytovcem byl nezapomenutelný zážitek.

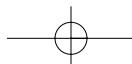
Bojová taktika

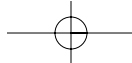
Průběžně vedoucí Venezuela má velký náskok a všichni patří k opravdové špičce. Druzí Švédové jsou podobný případ a statiku zvládají skvěle. A co třetí Američané, jak jsou na tom? Třeba Brett le Master je skvělý hloubkař, ale ve statice bývá labilní. Deron se Scottem jsou sice výborní statikáři, ale mají tendenci se navzájem trumfovat. Hned za námi je Anglie a potom Monako, neohrozí nás oni? Takové věci se nám honí hlavami, ale osvědčenou strategii známe. Když to nejde, ukončit raději i předčasně. Hlavně žádné excesy! To v týmové soutěži platí trojnásob. Větší šanci na úspěch má konzervativní a vyrovnaný tým.

Statika

Poslední závodní den začíná a my se snažíme všechno správně připravit a načasovat. U statiky je na zanoření pouze 10 sekund. Podle rozvrhu jdu na řadu krátce po Zdeňkovi, kterého hlídá Martin, takže musím požádat o asistenci jednoho z Kanadčanů. Předávám svému novému buddymu svůj rozpis a vysvětluji co a jak. Bezstarostně začínám první přípravnou statiku a na nic rušivého nemyslím. Ale Kanadčan zapomíná klepat. Místo dýchání v pauze tedy znovu vysvětluji a mírně nervózním. Do závodní zóny se nakonec musím dostat sám a na finální rozdychání zbývá pouze něco přes minutu. Dodýchám, zanořím se, ale příliš rychlé dýchání na konci se projevuje. Od začátku mě brní ruce a dolní čelist. I když v tréninku vše vypadalo jinak, ukončuji na 5:44. Jsem trochu rozladěn, ale objektivně vzato to není tak zlé. Prošel jsem! Po chvíli si vzpomínám, že mám hlídat Martina závodícího mezi poslední drsnou čtyřkou. Na druhé straně bazény jsou všichni i s naším Mirkem, který vše natočil a nakonec s námi sdílel i pocity člena závodního týmu. Jdu k nim pln zvědavosti a ptám se: „Tak jak Zdenda?“ Jejich výraz hovoří jasně. „Samba jako rodeo!“ Poslední si tedy prožívám chvíli pocit „ztracených nadějí“.

Martinova příprava probíhá v pohodě i se zanořením v limitu, ale oficiální buddy mu na konci trochu pokazí indikaci a Martin v domnění, že uběhlo 7 minut a pár sekund, se vynořuje. Časomíra ale ukazuje pouze

Češi a Kanadáné

6:49. Stejného času dosahuje Američan Deron Verbeck. Ale drama přetrvává až do posledního okamžiku. Další Američan Scott Campbell, dlouhou dobu jednoznačně nejlepší Americký statikář se snaží upevnit svou

pozici i pověst před domácím publikem. Zatímco Martin i Deron zdárně ukončí, Scott jako poslední závodník celé soutěže stále bojuje. Nemusí, protože třetí místo už mají po našem nezdaru vlastně jisté. Magická hra-

FREEDIVING

nice 7 minut padá, ale s ní i Scott a veškeré naděje šokovaných Američanů.

Je rozhodnuto, po chybách našich, Američanů a vlastně i Francouzů profitují nakonec Japonci, kteří doposud pokaždé zažívali stejné zklamání. Na stupni vítězů se jim potom moc líbí i po boku druhých Švédů a vítězných Venezuelanů. Američanům se dostává satisfakce alespoň v podobě vítězství jejich ženského týmu, kde kromě Tanyi Streeter podala nejlepší výkon Annabelle Briseno. Japonky jsou spokojeny s druhou pozicí a třetí Kanadanky si také nestěžují.

My se snažíme brát všechno sportovně, špatný výkon jsme koneckonců nepodali. Martin dokonce získal velký respekt a nejvíce bodů ze všech závodníků! Alespoň máme motivaci do další sezóny, však i Japoncům se nakonec poštěstilo.

*Daniel Exner
FOTO DANIEL EXNER, JAN HÁJEK
a KAZUCHI ICHIKAWA*

